

SVERIGES RUNINSKRIFTER

UTGIFNA AF

KUNGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIKVITETS AKADEMIEN

FÖRSTA BANDET

Ö LANDS RUNINSKRIFTER

GRANSKADE OCH TOLKADE

AF

SVEN SÖDERBERG OCH ERIK BRATE

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1900—1906
[111410]

36. Bjärby, Runstens sn.

Pl. XXII. Fig. 36.

Litteratur: Rhezelius, *Monumenta Runica in Ölandia*, konceptet n:r 21, utskriften n:r 13. — Fri-gelius, *Handskrifna samlingar på Kalmar stiftsbibliotek*. — B. 1055, 1079. — L. 1306. — Hilfeling, *Resa 1797*, Taf. 8 teckning. — Teckningar 1872, 1874 af H. A. R. Sidén i ant. top. ark.—S. Söderberg, *Runologiska och arkeologiska undersökningar på Öland* I, s. 20 i ATS, 9:2.

Runstenen i Bjärby är rest invid landsvägen på höger hand för den som kommer söderifrån. Inskriftsidan vänder från landsvägen mot öster. Utskriften säger: »Lågh till broo, restes opp 1634.»

Ämnet är kalksten. Stenens största bredd upptill är 1,46 m., nedtill 1,32 m. Höjden från nedersta ornamentet till toppen är 1,70 m. Tjockleken är 15—16 cm. Runornas höjd i yttre raden före skadan i stenens vänstra kant 10 cm., sedan vidgar sig slingan till 11 cm., och mellan dessa bredder växlar denna slinga.

XXII.

BJÄRBY
RUNSTEN ÖLAND
36.

Stenens yta är glatt men ojämn. De äldre teckningarna visa, att ett större stycke redan på 1600-talet var slaget ur stenens kant till vänster. På den motsatta kanten har i senare tid en tunn flisa fallit af, omkring 1 cm. tjock; afslagningen är vid yttre slinglinien 15 cm. bred.

Runorna äro dels bredd och groft, dels smalt och skarpt inhuggna, sällan grundt, såsom **þ** och **b** i **uiþbiurn** och **þ** i första namnet. Något otydligt fanns ej i inskriften.

Däremot har en skada förstört det första namnets andra runa och efterlämnat en fördjupning med skroflig botten, hvari intet kan skönjas, om ej möjligen kanten af en staf. Rhezelius har ingen runa, blott ett kännestreck till **¶** upptill, B. 1055 har **i**, B. 1079 **e**, Hilfeling **t**, Söderberg förmodar, att runan varit **a** **t**. Första namnet skulle sålunda varit **h[a]rfrip[þ]**, då efter **þ** spår synes af stafven till **[r]**, hvarpå namnet tydligent slutat. Därefter har det af gammalt bortslagna stycket följt, på hvilket ordet **[auk]** stått; af **k** finnes ännu nedre hälften af stafven, och foten af **au** skulle vara synlig, om ej helt nyligen små skärvor afflagats vid nedre slinglinien. I det följande namnet **uiþbiurn** är toppen bortslagen på **ui**.

Den tunna flisans affall på stenens högra kant har förstört **as** i **f[as]tulf**, hvilket Hilfeling fann i behåll. Af **a** finnes 3 cm. nedifrån i behåll, hvarefter stafven följer skadans kant 5½ cm.; kännestrecket finnes till vänster om stafven 5 cm. från foten. Af **s** finnes endast foten, 5 cm. lång. B. 1055 har för **[as]** **þ**, hvilket säkert är riktigt, B. 1079 **þ**, Rhezelius **t**.

Inskriften har alltså varit följande:

Yttre slingan:

× **þ****R****P****R****I****E****R** × **þ****H****P** × **N****I****B**I****N****R****T** × **N****I****N****I** × **R****H****H****t** × **H****I****H****t** × **p****I****t****t** × **t****t** ×
þ**H****P****I****N****R****V** × **þ****H****P****N****R** (ormens hals:) **H****t** (ormens stjärt:) **H****I****P****R****H****N****P** × **N****I****t**
 5 10 15 20 25 30 35
 40 45 50 55 60**

Inre slingan:

R**H****H****t****H****P****I****A** **B****N****t****t****t** × **H****t** × **t****t** × **H****t** × **P****R****H****P****I****t** × **I** × **P****I****R****I****P****I****n**
 65 70 75 80 85 90 95 100

Translitteration:

× **h[a]rfrip[þ] × auk × uiþbiurn × litu × raisa × stain × þina × at × f[as]tulf × faþur sin**
siklauk × lit raisa aftir bunta × sin × han × iar × krafín × i × kirikiu ×
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50
 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100

Det första namnets första led har säkert varit *Hær-*, som ofta ingår i namn, t. ex. Landnáma isl. *Her-dis*, -finnr, -gils, -grimr; -langr, -mundr, -þruðr. Söderberg synes vara benägen att uppfatta namnet som kvinnonamn, då han ATS. 9: 2, s. 20 not. 2 hänvisar till **harþruþr** Gårdby. Det vore emellertid öfverraskande att finna en dotter nämnd i främsta rummet, och det synes därfor sannolikare, att inskriften talat om två söner, som jämte sin moder rest sin faders minnessten. Namnet förekommer eljest icke.

Transskription: *Hærfridr auk Viðbiorn létu ræisa stæin þenna at Fastulf faður sinn. Siglaug lét ræisa æftir bóna sinn. Han iær grafinn i kir(i)kiu.*

Översättning: Härfrid och Vidbjörn läto resa sten efter Fastulf, sin fader. Siglaug lät resa efter sin make. Han är begravven i kyrkan.